

A TARHONYAKONCERT (gasztródráma)

A koncerthallgatóság csendes izgatottsággal a helyén ül, a teremfelügyelők a bejárati ajtókat már becsukták. A csupasz, üres színpadra nyíló művészbemjáró ajtaja is zárva van még. Telt ház, a fények ragyognak, a díszpáholyban a rádióközvetítést vezető riporter most fejezi be halk, visszafogott hangon leadott mondókáját. Nyílik a művészbemjáró-ajtó, s kiszáradva óvatosan araszolva két, vállán átvetett gurnival élére állított zongorát cipelő megtermett férfi tűnik fel. A színpad közepéig lépegetnek. Ezután sietve három társuk viharzik be, hónuk alatt egy-egy zongoralábbal, amelyeket lefektetnek a színpad szélére, majd a levegőben tartott zongorához lépnek. A legkényesebb munkafázis most következik: a zongora vízszintes helyzetbe eresztése, illetve emelése, de ezt a veszélyes mutatványt is, egy-egy visszafojtott nyögést hallatva gyakorlottan megoldják. A közben tétlenné vált két gurnis alak gyors mozdulatokkal becsavarja a helyükre a lábakat, és az egyiknek még arra is marad ideje, hogy kiszalad, és a pedálzattal tér vissza, s azt is a helyére illeszti. Miután a zongorát óvatosan leállítják a színpadra, felemelik a hangszekrény tetejét, kitémasztják, ellenőriznek minden részletet, majd – mint egy ravatalt – körülállják, és mozdulatlanul, átszellemülten szemlélik néhány megrendüléssel áthatott, kitágított pillanatig. Amikor kimennek, szembetalálkoznak a fehér botjával a padlózatot kopogtató, világtalan zongorahangolóval, aki a másik kezében egy háromlábú zongoraszékkal érkezik: az ajtóban kis kavardást követően végül akinek távoznia kell, az távozik, és akinek meg kell érkeznie, az megérkezik. A zongorahangoló a hangszerhez botorkál, botját letámasztja, elhelyezi a széket a zongoránál, leül és felemeli a billentyűzet fedelét, amely alatt üresség tátong. Gyakorlott, rutinszerű pantomim-mozdulatokkal leült néhány nem létező „billentyűt”, majd feláll és a belső zsebéből előhalászott hangolókulcsával a zongora testébe hajolva meghúzza egy-két húrt. Ezt az akcióját többször – fejét ingatva – megismétli, de munkavégzése során egyetlen hang sem hallatszik, egyetlen húr sem csendül meg, tevékenységét csak súrlódások, elharapott ejnye-ejnyék és csettintések kísérik. A zongorahangoló a hosszú percekig elhúzódó pepecselést követően feláll, megkeresi botját, fejével alig észrevehetően biccent a közönség felé és elégedetten távozik. A várakozásteljessé fokozódó csendben,

egy-egy nézőtéri köhintés és krákogás közepette, hátán egy piszkos, vörös színű foltokkal és érvénytelenített FRAGILE-felirattal ékesített (az egyetlen élénkebb színhatás ez a koncert folyamán), nagy tömött zsákkal belép és a zongorához megy a csaknem teljességgel kikezdetetlen eleganciájú, fekete frakkot viselő, nadrágját térdig feltúrva hordó, mezítlábas Sztár 95 (hímringyó). Letámasztja a zsákat a zongora egyik lábához, körbejárja a hangszert, vizsgálgatja, a színpad egy távolabbi pontjáról ellenőrzi (stíröli) vízszintes helyzetét, visszamegy, bele-belenéz. A billentyűzet helyét végigkutatja, s valahonnan a mélyből papírcetlit húz elő, széthajtogatja, elolvassa szövegét, amely a színpadnyílás fölött elhelyezett (az idegen nyelvű L'Opera-előadások során használatos) fényreklám-kivetítőn is megjelenik, és folyamatosan futó közleményként a „darab” lezárulásáig olvasható: A KLAVIATÚRÁT KÖZCÉLRA KIEMELTÜK ÉS ÁTHELYEZTÜK A FOLYÓPARTRA. MINDEN KÜLÖN ÉRTEŚÍTÉS HELYETT. ÁRVÍZVÉDELMI FŐHATÓSÁG. Megvonja a vállát, erőt gyűjt, nekiveselkedik, majd felemeli a zsákat, és a zongora testébe önti tartalmát.

A kiürülő zsákat is a hangszerbe gyömöszöli. Lezárja a hangszekrény fedelét, fontoskodva meghajol – provokációja gyér tapsot kelt –, kimegy, de kezében egy ÁRVÍZVÉDELEM-feliratú vödörrel hamarosan újra feltűnik. Újra felnyitja a hangszer fedelét, kitámasztja és beönti a vödörnyi vizet a hangszekrénybe. Menekülésszerű távozása után azonnal megjelennek a zongoraszállítók, és a becipelés és az elhelyezés munkafolyamatainak fázisait fordított sorrendben végrehajtva kiviszik a hangszert. Az egyetlen eltérő mozzanat: nyomukban a zongora testéből kipergő, hangos, gépfegyverropogás-szerű koppanásokkal a színpadra hulló kemény tarhonyaszemek hosszú, a zongoraszéktől a művészbejáró- (művészkijáró-) ajtóig húzódó, célirányos, bár szabálytalan csíkja jelzi útjukat, ám egyetlen vízcsepp sem hagy nyomot. Az ajtó bezáródik, a színpadon csak a tarhonyacsík végpontjánál álló háromlábú zongoraszék marad, amelynek egyik lába, megtörve a döbbenetesnek szánt rendezői csöndet váratlanul kiesik, de a szék irracionális módon így is biztosan áll a helyén. A fényűjság szövegfolyamában azonban fennakadások jelentkeznek, a feliratból egy-egy betű kimarad, vagy felcserélődik (frappáns ironikus lehetőség: FŐHATÓSÁG – FŐTÁHÓSÁG). A nézőtér ajtajai kitárulnak, a fényeket üzemi szintre kapcsolja az ügyelő.

DUGASZ

(a zenekari árok feltöltése)

Csupasz színpad, nincs díszlet.

Ketten vannak, egy overallos férfi és egy overallos férfias nő.

Az egyik (rendezői) balról, a másik (rendezői) jobbról érkezik, vonszol be maga után egy vastag, a szippantókocsikról ismert, jellegzetes tömlőt. Gyakorlott mozdulatokkal lefektetik a színpadra, megrugdossák és a végét belógatják a zenekari árokba.

Lenéznek, elégedetlenkedve ingatják fejüket, aztán hátraszólnak.

– Mehet.

– Ez is mehet.

A tömlők megvonaglanak, majd élénk bugyborékolás után valamilyen gyanúsan vegyes összetételű folyadék ömlik a mélybe két dús sugárban. A (kiterjesztett) színpad felől édeskés illatfelhők lengedeznek a nézőtérinek nevezett közeg felé.

A kettős visszavonul, majd egy színpadi óra múltán jelennek meg ismét. Tüzetesen ellenőrzik a tömlőt, lenéznek.

– Megtelt.

– Meg.

Hangosan hátraszólnak.

– Elég volt.

– Zárás.

Hátralépnek, kicsit várákoznak, majd elernyedése után megragadják a tömlőt és maguk után húzva kihátrálnak a színpadról. A színpad mögül hallani, amint élénk bazdmegelések kíséretében felcsévélnek a tömlőt, és ezt követően hallani azt is, ahogy egy erős munkagéppel valaki gázt ad, és hangos berregést keltve lassan elindul és eltávolodik. A színpadon bűdös gázolajszag terjed.

A színpadon kívüli történések feltehető lezárulása után a férfi és a férfias nő elegáns, fekete-fehér estélyi öltözetben tér vissza. Fel-alá sétálgatnak, majd a színpad széléhez lépnek és lenéznek.

– A francba, ez valahol ereszt.

– Vagy csak elfelejtették bedugaszolni.

– Az már egyre megy.

- Mindig a dugulás miatt basztatnak. Ez meg az ellenkezője.
- A nemdugulás. Nincs rá jó kifejezés.
- Spongyát rá. De ahogy nézem, még a függőnyt is hiába eresztenék le. Már csak az elhatárolás vagy az elhatárolódás miatt.
- Nincs vége ennek sohasem. Dugulás, nemdugulás. De szerencsére 97
- azért harmadik lehetőség nincs. Kereshetnénk a kifejezéseket.
- És ez a helyzet végső soron elég szomorú. Megsírassam?
- Hagyjuk. A váratlan érzelmkitörésekkel semmire se megyünk. Nem vagyunk rá hatással. Semmire se vagyunk hatással.
- A férfias nő zakója belső zsebéből viperát húz elő és társa felé nyújtja.
- Tessék, megüthetsz. Büntess meg az elérékenyülés meg a végső soron miatt.
- A férfi átveszi a viperát és eldobja.
- Menjünk inkább. Majd talán visszajövünk.
- Lenéznek az árokba, fejüket ingatják, tánclépésekben hagyják el a színpadot.
- (Ügyelő: rózsabalsamos levegőillatosító-pumpálás.)

PERFORMANCE (PUBLIC ART)

Egy forgalmas városi térre, egymástól mintegy harminc méterre kihe-lyezett két vödör vizet.

(Tompán fénylő, hagyományos alumíniumvödrök, viszonylag új állapotban.)

Az egyik vödörrre a következő feliratot helyezte el:

KÉREM, DUGJA BELE A KEZÉT

A másik vödörrre a következő feliratot helyezte el:

KÉREM, NE DUGJA BELE A KEZÉT

Feltehető lenne, hogy ezután figyelte a reakciókat és a megfigyeléseket ösz-szegezve (művészeti és egyéb) tanulságokat fogalmazott meg.

De nem.

Miután kihelyezte a vödröket, sarkon fordult és sorsára hagyta azokat.

(A következő, ugyancsak központi forrásból támogatott program során ak-cióját kísértetiesen hasonló, ámde mégis új formában, üres vödörrel és vál-tozatlan koncepcióval ismételte meg.)

98 SZEMÉLYTELEN PERFORMANCE

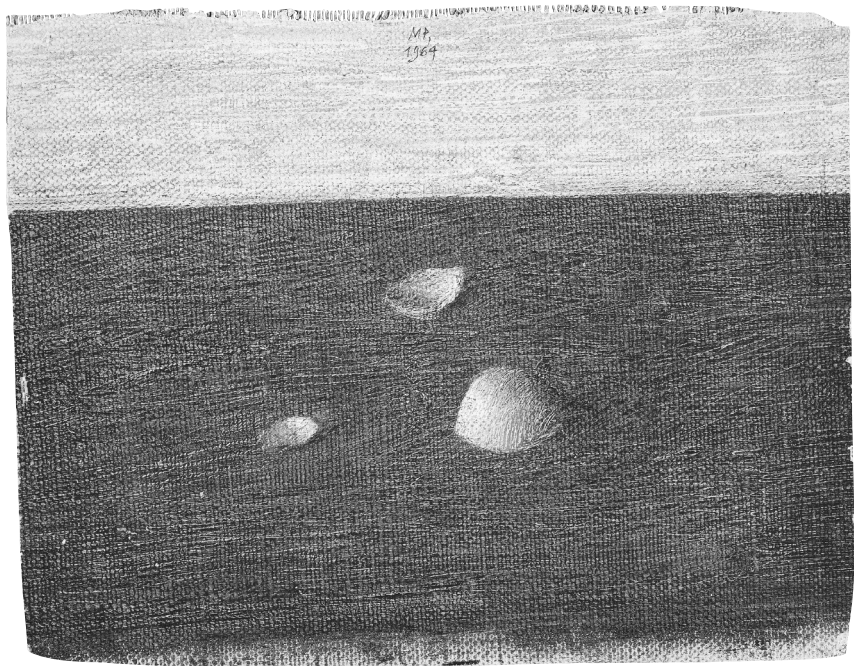
A kiállítóterem üres, a sarokban egy széken – a teremőr hűlt helye – egy hagyományos, vezetékes telefonkészülék hever.

Amikor valaki a közelébe lép, a telefonkészülék elkezd csörögni. Egészen addig csörög, amíg fel nem veszik a kagylót, vagy – menekülőre fogva – el nem hagyják a vonzaskörzetét.

Ha valaki, önzetlen segítőkészségét vagy a dolgok iránti nem lohadó érdeklődését tanúsítva felveszi a kagylót és füléhez illeszti, akkor egy monoton géphang-közleményt hall: a kiállított tárgyakhoz nyúlni szigorúan tilos, azonnal tegye le a telefont.

Aki felveszi a kagylót, és aki menekülőre fogja, azt is egy felvillanó neonfelirat fogadja a kijáratnál: KAMERÁVAL MEGFIGYELT TERÜLET.

A végtelenített, homályos, hangtalan felvételen egy üres, néptelen kiállítóterem rögzül, a sarokban egy szék áll, amelyen a kor embertelen művészeti áramlata jegyében, dilettáns próbálkozásként egy – minden feltételezett látogató által nagy ívben messze elkerült – véres, kancsal disznófő hever.

Folyóiratunk a
NEMZETI KULTURÁLIS ALAPPROGRAM és az EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA
anyagi támogatásával jelenik meg.
Terjeszti a Budapesti, a Nemzeti és a Vidéki HIRKER RT.
és alternatív terjesztők

Szerkesztők

JÁSZ ATTILA – Csendes Toll (főszerkesztő, kiadóvezető)
PAPP MÁTÉ (költészet rovat: mahbija@gmail.com, Zene online rovat)
REICHERT GÁBOR (kritika rovat: reichertgabor87@gmail.com)
SZÉNÁSI ZOLTÁN (főszerkesztő-helyettes, felelős szerkesztő, próza rovat: szenazol@gmail.com)
SZŰCS BALÁZS PÉTER (Füstjelek online rovat)

Lapterv és műszaki szerkesztés
SELLEYEI TAMÁS OTTÓ

Munkatársak

ACSAI ROLAND
BUCSI-KOVÁCS ANIKÓ
MURÁNYI SÁNDOR OLIVÉR
TURI MÁRTON
POGRÁNYI PÉTER

Tiszteletbeli munkatársak

BUJI FERENC
CSEKE ÁKOS
MONOSTORI IMRE
MUZSNAY ÁKOS
VASADI PÉTER

ÚJ FORRÁS

IRODALMI, MŰVÉSZETI ÉS TÁRSADALMI FOLYÓIRAT
ALAPÍTÓ A KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT
JÓZSEF ATTILA MEGYEI KÖNYVTÁRA

Megjelenik évente tízszer
Alapítva ezerkilencszázhatvankilencben
Alapító főszerkesztő: PAYER ISTVÁN

Szerkesztőség: 2836 Baj-Szőlőhegy 2722/4

E-mail: jasz.attila@ujforras.hu. Interneten olvasható: www.ujforras.hu
Előfizethető az Új Forrás szerkesztőségi címén. Előfizetési díj egy évre 5000 Ft.
ISSN 0133-5332

Kiadja a József Attila Megyei Könyvtár. A kiadásért felel: Új Forrás Kiadó Nonprofit Kft.
Készült a BD Sollers Kft. nyomdájában Tatán.